

אינה על כל החציצה אלא רק על אותו מיעוט שגרם לחציצה להיות 'רובו', וכשיסלקנו די בכך כיון שיחזור להיות מיעוטו שאינו מקפיד. אם כן כעת אינו מקפיד אלא על מיעוטו, ושפיר אינו אלא מדרבנן (שו"ת אחיעזר ח"ג סי' ל"ג, הובא ב'קהלות יעקב' למס' סוכה).
 ב"ד (ריש סי' קצ"ח): 'צריכה שתטבול כל גופה בפעם אחת'. ודע שאפילו משהו מעכב מן התורה, ואפילו שערה אחת בחוץ. ואינו כבדיני חציצה דמיעוט אינו חוצץ (ששבה"ל).

'אינה טובלת אלא בלילה משום סרך בתה'. מבואר בגמ' דבמקום אונס, כגון צינה או גנבי וכדו', התירו לטבול ביום. וכתב ה'פתחי תשובה' (קצ"ז סק"א) בשם ה'חמודי דניאל' דדוקא כשהוא צורך כללי לכל נשי העיר מועיל לענין זה.

דף סח

'אשה חופפת בערב שבת'. לענין טבילה בשבת, כתב ה'פתחי תשובה' (קצ"ז סק"ב) שדעת ה'נודע ביהודה' (תניינא או"ח כ"ד) וה'חכם צבי' (סי' י"א) דאין לטבול במים חמים, היות שאסור לרחוץ כל גופו בחמין בשבת משום גזירת מרחצאות. ובשם 'דברי יוסף' (סי' ס"ד) כתב ללמד זכות על הנשים שנהגו להקל, והניח בצ"ע.

וב'סודרי טהרה' (קצ"ז סק"ז) מסיק 'מכל הלין נראה לי דבמקום שנהגו לטבול בשבת בחמין אין למחות בידם כי יש להם על מה לסמוך ובפרט בזמן הזה שירדה חולשה לעולם ואי אפשר להם בצונן כו'.

וה'הכתא אשה חופפת ביום וטובלת בלילה כו' הא דלא אפשר'. שיטת רש"י שמותר לחוף בליל הטבילה, אלא שעדיף שתחוף מבעוד יום מפני שמהומה לביתה ושמא לא תחוף היטב. ושיטת ה'שאלתות' שהובא בתוס' להיפך, שלכתחילה עדיף שתחוף בליל הטבילה כדי לסמוך החפיפה לטבילה עד כמה שאפשר.

ובשו"ע חשב לשתי השיטות, וכתב שהמנהג הכשר הוא שתתחיל לחוף מבעוד יום ועוסקת בחפיפה עד שתחשך, ואז לטבול. וכתב הרמ"א שבשעת הדחק כשאי אפשר לקיים שתי השיטות, יכולה לנהוג כך או כך.

ובשו"ך (סק"ז) בשם המהרש"ל: 'ועתה תקנו לחוף בלילה, ותעסוק בחפיפה דוקא שעה אחת שלא תהא מהומה לביתה, שרי אפילו לרש"י'.

על פי זה כתב בשו"ת 'אגרות משה' (יו"ד ח"ב סי' פ"א) דבמקומות שפותחין בית הטבילה רק סמוך לצאת הכוכבים, עדיף שלא תקדים החפיפה בביתה, אלא תקבע זמן משוער לפי עניינה כמה זמן צריכה לחפיתה, ותעשה החפיפה בבית הטבילה בלילה במשך כל הזמן שקבעה לעצמה מראש (ואז אין חשש 'מהומה לביתה' כמהרש"ל הנ"ל). ואם אי אפשר לשהות בבית הטבילה כל משך הזמן הזה, תקדים לעשות החפיפה בביתה, דחשיב שעת הדחק.

'שבדקה עצמה יום השביעי שחרית... מן המנחה ולמעלה... בשנים לנדתה' - ע' במלואים באורך.

'איתמר רב אמר כו' ולוי אמר כו'. הרמב"ם (פ"ו מאיסורי ביאה ה"כ) פסק כרב. והקשו האחרונים דהא

הלכתא כלוי לגבי רב. ויש ליישב על פי הכלל של המהר"י קולון (שרש קס"ו) דכל הכללים של 'הלכה כמר לגבי מר' הם רק בדברים הנוהגים בזמן הזה, ולא בדברים שאינם נוהגים בזמנינו (וכעין זה בשבת ע' ע"ב תוד"ה נודע). אם כן לדידן, אחר תקנתא דר' זירא, בלאו הכי כל הנשים כספק זבות להצריכן ז' נקיים. ואין נפקא מינה במחלוקת רב ולוי אלא לזמן המקדש אם הקרבן שמביאות נאכל, ובוה לא תופס הכלל שהלכתא כלוי לגבי רב (חכמת בצלאל).

(ע"ב) 'הפרישה בטהרה בראשון'. הרמב"ם (פ"ב מאיסורי ביאה ה"כ) פסק כסתם משנה, שלא מועיל הפסק טהרה ביום הראשון שבו החלה לראות הדם הואיל והוחזק בו המעיין פתוח, ודלא כרבי בברייתא שמיקל בזה. וכן פסק השו"ע (קצ"ו ס"ב) שכשמפסקת ביום ראשון לראייתה צריכה לשים מוך דחוק (כן פי' בביאור הגר"א שם). אך עיין 'באר הגולה' שם אות ה' שסובר שמוך דחוק מועיל רק לדעת רבי דברייתא, ודלא כהרמב"ם.

נזיר שהילך על גבי סככות ופרעות. ברש"י (ד"ה ונזיר, וד"ה ורבנן) כתב דאינו סותר אלא אותו יום בלבד. ותמה עליו הרש"ש דבנזיר (דף נד ע"א) מוכח במשנה שכל שבעת ימי טומאתו אינם עולים לו לספירת ימי נזירותו, וכן משמע שם בתוס', וברמב"ם פ"ז מנזירות ה"ז.

אבל הלכה כרבי אליעזר. כתבו התוס' אע"ג דאין למידין הלכה מפי הש"ס כו'. כן איתא לעיל (דף ז ע"ב) 'שאיין למדין הלכה מפי תלמוד'. ופירש"י שם 'מתוך המשנה וברייתא ששנויה בהן הלכה כפלוגי אין למידין מהן שהאמוראים האחרונים דקדקו בטעמי התנאים והעמידו הלכה על בוריה אבל הראשונים לא דקדקו איש בדברי חברו כו' והיא היתה נקראת משנה וברייתא והיה נותן לבו לתת טעם לשמועתו כו' ואתה סברא היתה נקראת תלמוד בימי התנאים כו' ואין למידין הימנה'.

ובבבא בתרא (דף ק"ל ע"ב) 'תנו רבנן אין למדין הלכה לא מפי למוד ולא מפי מעשה עד שיאמרו לו הלכה למעשה'. וכתב שם הרשב"ם 'ואשמועינן דאין מוריין הלכה מתוך משנה אי לאו דקבע הלכה כמותו כו' אבל בהלכות הפסוקות בדברי האמוראין ודאי סמכי' דכיון שפסקום וכתבום רב אשי ורבינא שהם סוף הוראה ודאי עליהו סמכי' כו' אבל אפסק דגמ' סמכי' דכולהו הוו הלכה למעשה כו' ולמי נשאל עוד בשעת מעשה אם לא נסמוך על ההלכות הפסוקות בגמ' כמו שסדרן רב אשי כו' הא אין אדם ראשי לחדש דבר מעתה אלא ודאי כמו שפסקו האחרונים כך נעשה'.

דף סט

תחלתן וסופן בעינן. בשו"ע (קצ"ו ס"ד) פסק דבכל יום מז' ימי הספירה צריכה להיות בודקת לכתחילה (לכולי עלמא) פעמיים בכל יום (כדעת הסמ"ג, על פי המשנה בדף י"א ע"א שנשנית לענין טהרות). ואם לא בדקה בכל השבעה אלא פעם אחת כו' עלו לה (כרמב"ם, תוס' ורא"ש שפסקו הלכה כרב). וי"א שצריך שתבדוק ביום ראשון מהשבעה וביום השביעי, ואין להקל (כדעת הסמ"ג וסה"ת שפסקו הלכה כר' חנינא). וכתבו הפוסקים להחמיר כהסמ"ג וסה"ת שפסקו כר' חנינא, דבדיקת א' וז' מעכבין (ששבה"ל).

טועה שאמרה יום אחד טמא ראיתי. בחידושי הר"ן והרמב"ן כתבו דעל כרחק מיירי באופן שברור לה שהפסיקה בטהרה אחר ראייתה, דבלא זה אינה יכולה לטבול כלל. אכן בתוס' הרא"ש (ד"ה ואי) כתב דהא דבעינן שתפסיק בטהרה אינו אלא חומרא מדרבנן בעלמא, ואינה נמנעת מלטבול מכיון שטבילה

דף ס"ח ע"א

ס. דרש רבא אשה חופפת בערב שבת וטובלת במוצאי שבת. אמר ליה ר' פפא כו' הדר אוקי רבא אמורא עליה ודרש דברים שאמרת לפניכם טעות הן בידי כו' אשה לא תחוף בערב שבת ותטבול במוצאי שבת.

סא. לפירוש רש"י במסקנת הסוגיא, עדיף לחוף מבעוד יום ולטבול בלילה כדי שלא תהא בהולה לחוף. והיכא דאי אפשר, כגון שטובלת במוצאי שבת, תחוף ותטבול בלילה של מוצאי שבת. והיכא דחל יום טוב במוצאי שבת, שאי אפשר לחוף במוצאי שבת, תקדים לחוף בערב שבת. אבל תוס' בשם השאלתות דר' אחאי פירשו דתמיד עדיף לחוף בליל הטבילה גופא. ורק היכא דאי אפשר, כגון שטובלת בליל שבת או בליל יום טוב, תקדים לחוף מבעוד יום (ומודה השאלתות דאם חופפת מבעוד יום ושוהה בבית המרחץ עד הלילה, דשפיר דמי).

סב. לדעת תנא קמא, נדה שבדקה עצמה יום שביעי שחרית ומצאה טהורה, ובלילה טבלה ונגעה בטהרות, ואחר זמן בדקה ומצאה טמאה – אין מטמאה אלא מעת לעת (ואם יש לה וסת קבוע, דיה שעתה). ולדעת ר' יהודה דוקא כשבדקה עצמה יום ז' בין השמשות. ולדעת חכמים סגי אפילו בדקה עצמה ביום שני לנדתה. ולדעת רבי, אפילו בדקה עצמה ביום ראשון לנדתה (ולא חוששין למעייין פתוח ביום זה).

סג. בדקה עצמה ביום שביעי לנדתה ומצאה טמאה, ולערב טבלה ועסקה בטהרות, ואחר זמן בדקה ומצאה טהורה, הרי זו בחזקת טמאה כל הזמן הזה.

סד. בדקה עצמה יום שביעי לנדתה ומצאה טמאה, ואחר מספר ימים בדקה שוב ומצאה טמאה – לדעת רב הרי זו ודאי זבה, ולדעת לוי ספק זבה, ותניא כוותיה דלוי.

דף ס"ח ע"ב

סה. דעת רבא דאין טומאת מעת לעת בראיה שבימי זיבה, ואין הלכה כדבריו.

סו. בתולה שנבעלה, שתולין ראיותיה בדם בתולים (כנ"ל דף ס"ד ע"ב), וראתה אחר שעבר הזמן שתולין – מטמאה מעת לעת (ולא נחשבת 'בתולת דמים').

סז. דעת שמואל דאין אשה קובעת וסת בימי זיבתה, והיינו לקולא (דסגי בפעם אחת לעקרו). אבל לענין שתהא דיה שעתה – קובעת וסת בימי זיבה, דהיינו נמי לקולא.

סח. דעת ר' יוסי ור' שמעון כדעת חכמים (לעיל אות סב) דסגי אפילו בדקה מיום שני לנדתה (והא דמצריך ר' יוסי דוקא בדיקה בין השמשות, לעיל דף נ"ג ע"א, מיירי כשראתה דם באותו יום בשחרית).

ט. זב וזבה שטעונונים ספירת ז' נקיים, ובדקו עצמם יום ראשון ושביעי בלבד – לדעת ר' אליעזר הרי הם בחזקת טהרה. ולדעת ר' יהושע אין להם אלא יום א' וז', וצריכים להשלים עוד חמשה ימים. ולדעת ר' עקיבא אין להם אלא יום ז' בלבד, וצריכים להשלים עוד ששה ימים.

ע. זב שראה קרי בתוך ז' נקיים, סותר אותו יום בלבד.

עא. נזיר שהילך תחת סככות ופרעות (שתחת אחד מהם קבור מת, ואין ידוע איזה מהם), אין יום זה עולה לנזירותו וצריך להוסיף יום אחד על ימי נזירותו (טומאת סככות ופרעות אינה אלא מדרבנן, דהוי ספק טומאה ברשות הרבים, וטהור מדאורייתא).

עב. תני ר' יוסי ור' שמעון אומרים כו' אבל הלכה כר' אליעזר (ואף שאין למידין הלכה מפי הש"ס, מכל מקום הלכה כדבריו. תוס').

עג. זב וזבה שבדקו עצמם יום ראשון ושמיני – דעת לוי דגם לר' אליעזר אין להם אלא יום ח' בלבד, וצריכים לספור עוד ששה ימים. ודעת רב דסגי בבדיקת יום א', דתחלתן אף על פי שאין סופן.

דף ס"ט ע"א

עד. וכן סובר רב לדעת ר' אליעזר, דזבה שעשתה הפסק טהרה, ולא בדקה עצמה אלא ביום ז' של נקיים – הרי היא נמי בחזקת טהרה, דסופן אף על פי שאין תחלתן סגי (ופירש רש"י דמכל מקום בעינן להפסק טהרה, דהא בלא זה הוחזק מעיינה פתוח).

עה. זבה שטעונה ז' נקיים, יום שראתה בו ופסקה בו מלראות אינו נחשב למנין ז' נקיים (דלא כבנות כותיים שמחשיבות אף יום זה מדין מקצת היום ככולו).

עו. אשה שאמרה שראתה דם יום אחד ואינה יודעת מתי ראתה, ואינה יודעת אם עומדת בימי נדה או זיבה: אם באה לפנינו ביום – מטבילין אותה מכאן ואילך ז' לילות (שמא כל יום הוא סוף ז' ימי נדותה), וכן מטבילין אותה ביום שבאה לפנינו ולמחרתו (משום ספק שומרת יום כנגד יום, שטובלת ביום).

עז. ואם באה לפנינו בלילה – מטבילין אותה גם באותה לילה שבאה לפנינו, בנוסף לז' הלילות הבאות וב' הימים הנ"ל (שמא היום היה סוף ז' ימי נדותה).

עח. ואם באה לפנינו בין השמשות – מטבילין אותה מיד בין השמשות (שמא הוא עדיין יום, והוה שומרת יום כנגד יום), וגם אחר כך בלילה (שמא הוא סוף נדותה), וגם למחרת בבקר ובבקר שלמחרתיים (משום ספק שומרת יום כנגד יום), וכן בז' הלילות הבאות.